

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 11 października 2017 r., III KK 73/17

TOMASZ KOZIOŁ*

STRESZCZENIE

Głosowane orzeczenie dotyczy kryteriów oceny danej ilości narkotyków jako ilości znacznej w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W tym kontekście glosa przedstawia zarys kształtowania się dotychczasowej linii orzeczniczej SN w tym zakresie, zastrzeżenia, jakie budziła, oraz uwypukla te elementy orzeczenia, które stanowią swego rodzaju *novum* na jej tle, statuując dodatkowe kryteria oceny w badanym tu przedmiocie. Następnie poddaje krytyce część argumentacji przedstawionej przez SN, wykazując, że większość proponowanych przez SN dodatkowych kryteriów oceny danej ilości narkotyków jako znacznej nie znajduje oparcia w przepisach ustawy. Glosa daje wyraz stanowisku, zgodnie z którym typy przestępstw narkotykowych, kwalifikowane przez znamię znacznej ilości, skonstruowane zostały wyłącznie na podstawie kryterium ilościowego, a kwestie związane z ich rodzajem, stopniem uzależnienia sprawcy przestępstwa od nich oraz celu ich posiadania są indyferentne z punktu widzenia ustaleń co do ziszczenia się tego znamienia kwalifikującego, a mogą mieć natomiast znaczenie dla oceny danego czynu jako wypadku mniejszej wagi.

Słowa kluczowe: ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, znaczna ilość

Organ orzekający, ustalając znamię „znacznej ilości” środków odurzających lub substancji psychotropowych w rozumieniu art. 62 ust. 2 ustawy z dnia

---

* Dr Tomasz Kozioł, sędzia Sądu Okręgowego w Tarnowie, wykładowca w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii¹, powinien brać pod uwagę nie tylko kryterium ilościowe oraz jakościowe, lecz także to, w jakim celu sprawca środki te lub substancje posiadał².

Orzeczenie to warte jest odnotowania, dotyka bowiem problematyki doniosłej z punktu widzenia praktyki wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Wydawać by się mogło, że kwestia wykładni pojęcia znacznej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych jest już zamknięta, jako że od lat dość konsekwentnie rozstrzygana jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Jak się jednak okazuje, wrażenie to było przedwczesne, co zapewne wynika z problematyczności dotychczasowego stanowiska oraz pewnych jego konsekwencji praktycznych, znakomicie uwidaczniających się na tle sprawy, w której zapadł przytoczony wyrok.

Warto wspomnieć, że posłużenie się przez ustawodawcę znamieniem „znacznej ilości” przy konstrukcji typów kwalifikowanych przestępstw narkotykowych podyktowane jest postrzeganiem ilości środka narkotycznego jako istotnego elementu charakteryzującego społeczną szkodliwość tych przestępstw, a w szczególności decydującego o stopniu abstrakcyjnego zagrożenia dla zdrowia publicznego, jako dobra chronionego przez przepisy karne ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii³. Brak definicji legalnej pojęcia „znacznej ilości” odnoszonej do przedmiotów czynności wykonawczych przestępstw narkotykowych sprawia natomiast, że znamię to ma charakter ocenny i nieostry. Kwestia jego wykładni aktualizuje się przy tym na tle najczęściej popełnianych przestępstw narkotykowych w kontekście rozgraniczenia typu kwalifikowanego i podstawowego, ze wszystkimi tego konsekwencjami dla zakresu odpowiedzialności karnej oskarżonego.

Przed odniesieniem się do poglądu prawnego znajdującego wyraz w omawianym orzeczeniu Sądu Najwyższego należy też przypomnieć, że rozbieżności interpretacyjne dotyczące znaczenia zwrotu „znaczna ilość” pojawiły się już na gruncie ustawy o zapobieganiu narkomanii z dnia 31 stycznia 1985 r. (Dz. U. Nr 4, poz. 15, ze zm.). Podnoszono wówczas, że określenie to odnosi się do czegoś fizycznie wymiernego, co daje się wyrazić miernikiem ilościowym (tj. liczbą opakowań, sztuk) lub wagowym (tj. jednostkami masy), a zatem do cech ilościowych samego przedmiotu czynności wykonawczej danego przestępstwa narkotykowego, postulując

---

¹ Obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 852; dalej: u.p.n. lub ustawa antynarkotykowa.

² Teza tak sformułowana znalazła się w głosowanym wyroku z 11.10.2017 r., III KK 73/17, OSNKW 2018, nr 1, poz. 7, jednak w treści swych rozważań SN wskazuje na konieczność brania tu pod uwagę również tego, czy sprawca jest osobą uzależnioną od środków narkotycznych.

³ Zob. K. Krajewski, *Przestępstwo posiadania narkotyków w świetle badań aktowych*, PiP 2008, z. 9, s. 35.

uznawanie za „znaczną ilość” co najmniej kilku kilogramów narkotyku⁴. Zarazem wyrażano stanowisko, że miarą ilości środka odurzającego lub substancji psychotropowej może być ich stosunek do potrzeb jednego człowieka uzależnionego od nich, wskazując, by w tym ujęciu za „znaczną” uznawać taką ilość, która mogłaby jednorazowo zaspokoić potrzeby kilkudziesięciu uzależnionych⁵. Wydaje się, że pod rządami ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 75, poz. 468, ze zm.) ten właśnie pogląd zaczął zyskiwać dominującą pozycję⁶. Nie zmienia to faktu, że sposób ujmowania kryteriów decydujących o uznaniu danej ilości narkotyków za znaczną, nie był wolny od kontrowersji. Ich ilustrację stanowić może z jednej strony pogląd sformułowany przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym typ kwalifikowany przez znamię „znacznej ilości” został skonstruowany wyraźnie na podstawie kryterium ilościowego, wobec czego posługiwanie się kryterium jakościowym (uwzględnianie rodzaju środka) stanowi przejaw wykładni *contra legem*⁷, a z drugiej zaś stanowisko Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wedle którego kryterium decydującego o tym, czy dana ilość narkotyków jest „znaczna”, „nieznaczna” czy też „zwykła”, należało upatrywać w ich masie wagowej, rodzaju środka („miękki” – „twardy”) oraz jego przeznaczeniu (cele handlowe – potrzeby własne)⁸. Na gruncie aktualnie obowiązującej ustawy antynarkotykowej dominuje pogląd, zgodnie z którym miarą znaczości ilości środków narkotycznych jest jej stosunek do potrzeb jednego człowieka. Za znaczną uznawać należy przy tym ilość wystarczającą do jednorazowego zaspokojenia potrzeb kilkudziesięciu osób. Pogląd ten utrwalił się zarówno w orzecznictwie najwyższej instancji, jak i w poglądach znacznej części doktryny⁹, a odstępstwa od niego – najdłużej uwidaczniające się w judykaturze apelacji krakowskiej, ewoluującej jednak generalnie, uznającej za znaczną ilość co najmniej kilkaset jednorazowych dawek – były od pewnego momentu eliminowane kasacyjnie. Nie oznaczało to jednak kresu wątpliwości i zastrzeżeń w stosunku do takiego ujmowania omawianego

---

⁴ Zob. H. Popławski, *Problematyka karna w ustawie o zapobieganiu narkomanii*, Nowe Prawo 1987, nr 4, s. 59.

⁵ Zob. M. Bojarski, W. Radecki, *Pozakodeksowe przepisy karne z komentarzem*, Warszawa 1992, s. 132.

⁶ Zob. m.in. T. Chruściel, A. Preiss-Mysłowska, *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz*, Warszawa 2000, s. 257; M. Bojarski, W. Radecki, *Pozakodeksowe prawo karne. Komentarz. Tom I*, Warszawa 2002, s. 274.

⁷ Zob. wyrok z 17.06.1999 r., IV KKN 813/98, OSNPK 2000, nr 1, poz. 2.

⁸ Zob. wyrok SA w Warszawie z 18.04.2000 r., II AKa 22/00, OSA 2001, nr 2, poz. 8 – omawiane orzeczenie SN wyraźnie nawiązuje do tej koncepcji.

⁹ Zob. m.in.: wyrok z 1.06.2006 r., II KK 47/05, OSNKW 2006/6/57 i postanowienie z 23.09.2009 r., I KZP 10/09, OSNKW 2009/10/84; K. Łuczarski, A. Muszyńska, *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 246.

znamienia, gdyż w doktrynie nadal zgłaszano odmienne, zmierzające w różnych kierunkach, propozycje w tym zakresie¹⁰.

Niewątpliwie zasadniczym problemem rysującym się na tle omawianego zwrotu ustawy antynarkotykowej jest zatem jego nieostrość (niedookreśloność zakresowa). W doktrynie prawa karnego tego rodzaju znamiona przestępstwa określane są mianem ocennych¹¹. Jednak to, czy na gruncie tej gałęzi prawa można mówić o wykładni *sensu stricto* zwrotów ilościowo-ocennych, już od dawna podawane było w wątpliwość¹². W szczególności wskazywano, że ich interpretacja ma charakter subsumpcyjny¹³. Ustalając znaczenie interesującego nas zwrotu, sąd dokonuje dookreślenia treści przepisu, które jest o tyle specyficzne, że polega na wskazaniu, iż dana ilość jest (lub nie jest) ilością znaczną, co prowadzi do – jak to ujął W. Wolter – sądowego zastępowania ilościowych znamion ocennych znamionami określonymi liczbowo¹⁴.

Zarysowana na wstępie linia orzecznicza Sądu Najwyższego, odwołująca się do kryterium ilości narkotyku wystarczającej do jednorazowego odurzenia kilkadziesiątu osób, stanowi egzemplifikację tego zjawiska i nasuwa wiele zastrzeżeń. Przede wszystkim, definiując nieostre wyrażenie ustawy, SN sam posługiwał się terminem nieostrym, gdyż „kilkadziesiąt” to liczebnik nieokreślony oznaczający w sposób przybliżony liczbę większą od 20 a mniejszą od 100, podczas gdy znamię „znacznej ilości” narkotyku jako znamię typu kwalifikowanego (wyjątkowego), a zarazem pojęcie ilościowe, co do zasady wymaga wykładni ścisłej¹⁵. Przyjął oprócz tego wskazany próg arbitralnie, bez uzasadnienia, dlaczego nie bierze pod uwagę już kilkunastu bądź dopiero kilkuset lub więcej jednorazowych dawek¹⁶. Kwestią ocen warunkowanych nie tylko dogmatycznie, lecz także kryminalnopolitycznie jest to, czy przyjęty próg nie jest zbyt niski jak na element definiujący

---

¹⁰ Por. V. Konarska-Wrzošek, [w:] *System Prawa Karnego. Tom 11. Szczególne dziedziny prawa karnego*, M. Bojarski (red.), Warszawa 2014, s. 443; T. Koziół, *Znaczna ilość środka odurzającego*, Prokuratura i Prawo 2010, z. 11, s. 69 i n.; W. Radecki, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 1.03.2006 r., II KK 47/05*, OSP 2006, nr 12, poz. 145; E. Stepień, *Znaczna ilość środków odurzających, substancji psychotropowej i słomy makowej. Uwagi na tle ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych*, Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej 2015, III, s. 57-70.

¹¹ Zob. I. Andrejew, *Ustawowe znamiona czynu. Typizacja i kwalifikacja przestępstw*, Warszawa 1978, s. 109-112; W. Wolter, *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973, s. 92-96.

¹² Zob. W. Wolter, *Uwagi o znamionach wymagających ilościowej oceny w przepisach prawa karnego*, PiP 1976, z. 6, s. 33.

¹³ Zob. E. Łętowska, *Interpretacja a subsumpcja zwrotów niedookreślonych i nieostrych*, PiP 2011, z. 7-8, s. 19-20.

¹⁴ Zob. W. Wolter, *Sądowe zastępowanie ilościowych znamion ocennych przez znamiona określone liczbowo*, PiP 1977, z. 1, s. 3 i n.

¹⁵ Zob. w tej kwestii L. Morawski, *Zasady wykładni prawa*, Toruń 2006, s. 172, 175-176.

¹⁶ Na ten problem zwraca uwagę W. Radecki w *Glosa...*, s. 684.

kwalifikowany, a zatem wyjątkowy typ przestępstwa narkotykowego, który zgodnie z założeniem towarzyszącym tworzeniu typów kwalifikowanych powinien obejmować przypadki szczególne, wyraźnie odbiegające od pewnej przeciętnej, w wypadku przestępstw narkotykowych dotyczące ilości „hurtowych”. Co więcej, SN sam przyznał, że omawiane kryterium pierwotnie zostało wskazane intuicyjnie¹⁷, natomiast w dalszej jego linii orzeczniczej wyraźnie zaznaczyło się funkcjonowanie tzw. mechanizmu wzorca – precedensu, w którym późniejsze rozstrzygnięcia dekodujące znamię ocenne są powtórzeniem pierwotnego¹⁸. Praktyka taka, przy zważeniu na omówiony charakter znamienia, skutkuje kształtowaniem się tzw. pozaustawowych znamion przestępstwa, co w dalszej konsekwencji godzi w konstytucyjną zasadę *nullum crimen sine lege*¹⁹, a nadto, ale jest to już kwestia także bezrefleksyjnego, mechanicznego, wręcz dosłownego kopiowania linii orzeczniczej SN przez sądy powszechne, prowadzi do zupełnie błędnych kwalifikacji²⁰.

Poczynienie powyższych uwag było konieczne dla osadzenia dalszych rozważań we właściwym kontekście, w tym uwypuklenia pewnego *novum* w orzecznictwie Sądu Najwyższego, polegającego na poszerzeniu kryteriów branych pod uwagę przy ustalaniu znamienia „znacznej ilości” środków odurzających lub substancji psychotropowych²¹.

Lektura uzasadnienia omawianego orzeczenia nasuwa pewną ogólną refleksję, którą należy wyjąć przed nawias dalszych uwag. Można ją sprowadzić do pytania, czy Sąd Najwyższy w istotnej części swojego wyводу dokonuje jeszcze wykładni przepisu ustawy, czy raczej swego wcześniejszego orzecznictwa? Bardzo obszerne fragmenty rozważań uzasadnienia poświęcone są wszak kwestii rozumienia pojęcia

---

¹⁷ Zob. zwłaszcza uzasadnienie postanowienia z 23.09.2009 r., I KZP 10/09, OSNKW 2009/10/84.

¹⁸ Mechanizm ten omawia M. Rodzyńkiewicz, *Modelowane pojęć w prawie karnym*, Kraków 1998, s. 49-52.

¹⁹ Kwestie te – jak się wydaje – nie zostały dostatecznie rozważone przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 14.02.2012 r., P 20/10, OTK nr 2A/2012, poz. 15, uznającym konstytucyjność przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii posługujących się znamieniem „znacznej ilości” – szerzej zob. T. Kozioł, *Glosa do wyroku z 14 II 2012, P 20/10*, PiP 2013, z. 5, s. 133 i n. oraz J. Marciniak, M. Marciniak, *Znaczna ilość środków odurzających a wymóg określoności prawa karnego*, WPP 2011, nr 1, s. 69-73, a także M. Kowalewska-Łukuć, *Ocenny charakter znamion przestępstw narkotykowych*, RPEiS 2016, z. 2, s. 154-159; w doktrynie wskazuje się, że znamiona ocenne o charakterze ilościowym powinny być używane w opisie czynu zabronionego na zasadzie *ultima ratio* i wszędzie tam, gdzie występują, winno nastąpić ustawowe ich zdefiniowanie liczbowe – zob. L. Gardocki, *Pozaustawowe znamiona przestępstwa*, *Studia Iuridica* 1988, t. XIV, s. 51-52.

²⁰ Jak w sprawie, w której zapadło omawiane orzeczenie, gdzie za znaczną ilość uznano niespełna 19 g marihuany.

²¹ Teza omawianego orzeczenia odnosi się do środków odurzających i substancji psychotropowych, więc z tego względu w odniesieniu do nich prowadzone będą również dalsze rozważania, jednak wydaje się, że będą one odpowiednio, w istotnej części, odnosić się także do nowych substancji psychoaktywnych.

„kilkadziesiąt”, zagadnieniu kwantum jednorazowej dawki zdolnej do wywołania efektu odurzenia w zależności od stopnia uzależnienia użytkownika, a także potrzeby postrzegania kryterium kilkudziesięciu dawek od strony negatywnej, jako warunku koniecznego, minimalnego, jednak niewystarczającego dla uznania danej ilości za znaczną. W ich ramach SN wykląda więc nie tyle zwrot ustawy, ile swe wcześniejsze tezy orzecznicze, traktując je niczym sformułowania ustawy. Jest to w gruncie rzeczy pośredni dowód na *de facto* prawotwórczy charakter dotychczasowej linii orzeczniczej, sprowadzający się, zwłaszcza w praktycznej jej recepcji, do wyspecyfikowania pozaustawowego znamienia czynu zabronionego.

Przechodząc do sformułowanej przez Sąd Najwyższy tezy, podkreślić należy, że poniższe uwagi skoncentrują się na przytoczonych na jej uzasadnienie zasadniczych argumentach interpretacyjnych, które odnoszą się do sformułowań ustawy²².

Pierwszy z nich dotyczy ujmowania zwrotu „znaczna ilość” jako statuującego kryterium ilościowo-jakościowe kwalifikowanej ilości narkotyków. Nie sposób podzielić go bez zastrzeżeń. Zwrot „znaczna ilość” oznacza bowiem kategorię pojęciową obejmującą to, co może podlegać mierzeniu lub liczeniu, czego może być więcej lub mniej²³. Pozwala to na stwierdzenie, że typy przestępstw narkotykowych kwalifikowane poprzez znamię znacznej ilości skonstruowane zostały wyłącznie w oparciu o kryterium ilościowe. Dlatego posługiwanie się kryterium jakościowym (tj. uwzględnianie rodzaju narkotyku) w ramach wykładni interesującego zwrotu nie znajduje podstaw. Przedmiotem przestępstw narkotykowych są zresztą środki odurzające i substancje psychotropowe jako takie. Ustawa antynarkotykowa na płaszczyźnie znamion typu czynu zabronionego nie zna podziału narkotyków na „miękkie” i „twarde”. Wprowadzanie tego kryterium do wykładni pojęcia „znacznej ilości” tym bardziej zatem nie znajduje uzasadnienia i pozostaje – jak się wydaje – w opozycji do zasady *lege non distinguitur*²⁴. Dla pełni obrazu zauważyć zarazem należy, że czym innym – co jest kwestią okoliczności przypadku, a nie wykładni zwrotu ustawy – jest już to, że dokonując oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego, organ procesowy odnosi się zawsze do narkotyku stanowiącego przedmiot czynności wykonawczej w sprawie. W tej właśnie perspektywie rozważa relację ilości i rodzaju środka, operując uchwytym, obrazowym i poręcznym praktycznie kryterium ilości dawek wystarczających do jednorazowego odurzenia

---

²² Pominięte zostaną zatem te fragmenty uzasadnienia, w których SN dokonuje interpretacji, względnie reinterpretacji, swych dotychczasowych tez orzeczniczych; generalnie służą one wykazaniu tezy, że kryterium kilkudziesięciu jednorazowych dawek jest *sui generis* warunkiem koniecznym (wyjściowym), ale nie wystarczającym do uznania danej ilości narkotyku za znaczną.

²³ Zob. S. Skorupka, *Mały słownik języka polskiego*, Warszawa 1969, s. 231.

²⁴ Niektórym ustawodawstwom europejskim znane jest różnicowanie odpowiedzialności w zależności od tego, czy przedmiotem czynności wykonawczej są tzw. miękkie, czy też tzw. twarde narkotyki.

się²⁵. Jednak taka sama liczba jednorazowych dawek marihuany, haszyszu, amfetaminy oraz kokainy musi zostać oceniona taka samo (w uproszczeniu: w ramach dychotomicznego podziału na niebędącą znaczną (typ podstawowy) i znaczną (typ kwalifikowany), choć są to narkotyki „miękkie” i „twarde” i choć ich masy mogą się różnić.

Odnosząc się do kwestii celu posiadania narkotyków przez sprawcę oraz stopnia jego uzależnienia od nich, Sąd Najwyższy podkreśla, że skoro zmienne te należy mieć na uwadze, badając kwestię nieznacznej ilości substancji psychoaktywnych (art. 62a u.p.n.), to zrozumiałe jest, że nie można ich nie uwzględnić także i przy ustalaniu ilości znacznej. Pogląd ten jest jednak chybiony, ponieważ nie znajduje uzasadnienia w przepisach ustawy²⁶.

W perspektywie art. 62a u.p.n. nieznaczna ilość środka odurzającego lub substancji psychotropowej oraz przeznaczenie ich na własny użytek sprawcy to przede wszystkim dwie różne przesłanki umorzenia postępowania, o którym mowa w tym przepisie. Muszą one wystąpić łącznie wraz z przesłanką niecelowości karania, by podjęcie tej decyzji procesowej było uzasadnione. Wyraźne wyodrębnienie przesłanki celu posiadania narkotyku obok przesłanki ilościowej nie pozostawia wątpliwości co do tego, że ustawodawca traktuje te dwie kategorie jako odrębne. W ślad za tym kwestia przeznaczenia narkotyku jest irrelevantna z punktu widzenia wykładni znamienia nieznacznej tudzież znacznej ilości. Gdyby było inaczej, sięgnięcie po znamię celu posiadania narkotyku byłoby na gruncie art. 62a zbędne. Inna rzecz, że w praktyce najczęściej to właśnie ilość środka narkotycznego wskazuje na cel jego posiadania (potrzeby własne / handel), nie jest to jednak kryterium bezwzględne. Podobnie rzecz się ma, gdy chodzi o kwestię uzależnienia. Indywidualna właściwość sprawcy polegająca na jego uzależnieniu od narkotyków nie ma żadnego znaczenia dla wykładni zwrotu „znaczna ilość” w odniesieniu do środka odurzającego lub substancji psychotropowej, stanowiących przedmiot czynności wykonawczej poszczególnych przestępstw narkotykowych. Przestępstwa te w przeważającej mierze są przestępstwami powszechnymi, a znamię „znacznej ilości” to znamię przedmiotowej strony czynu zabronionego o obiektywnym

---

²⁵ Przy czym w opisie czynu posługuje się z reguły jednostkami masy lub objętości, ewentualnie ilością sztuk; co do ujmowania dawki wystarczającej do jednorazowego odurzenia się zob. W. Górowski, [w:] *Przestępstwa narkotykowe i dopalacze. Komentarz*, W. Górowski, D. Zajac (red.), Kraków 2019, s. 77-78 oraz powołana tam literatura i orzecznictwo.

²⁶ Stanowisko, zgodnie z którym kryterium celu nie ma znaczenia dla interpretacji pojęcia znacznej ilości wyrażone zostało m.in. przez A. Malasińską-Zagórną, *Pojęcie znacznej ilości środków odurzających*, Prokuratura i Prawo 2013, z. 11, s. 166 oraz W. Górowskiego, [w:] *Przestępstwa...*, s. 76; zarazem zwraca uwagę fakt, że w tej samej publikacji W. Zontek aprobusz powołuje się na tezę omawianego orzeczenia uznającą to kryterium za relewantne z punktu widzenia wykładni znamienia znacznej ilości – s. 265.

charakterze. Dana ilość jest lub nie jest ilością znaczną obiektywnie, tj. niezależnie od tego, czy sprawcą przestępstwa narkotykowego jest osoba uzależniona, czy też nie. Odmienne ujęcie tej kwestii nie znajduje żadnych podstaw w zasadach wykładni²⁷. Prowadziłyby to bowiem do pewnej relatywizacji tego znamienia, w tym nawet możliwości różnej kwalifikacji takiej samej ilości środka, jako przedmiotu czynności wykonawczej przestępstwa narkotykowego, w zależności od stopnia uzależnienia sprawcy.

Okoliczności te, czyli rodzaj narkotyku, cel jego posiadania, stopień uzależnienia sprawcy od narkotyków, mogą być rozpatrywane jako elementy okoliczności popełnienia czynu i uwzględniane przy kwalifikacji czynu jako wypadku mniejszej wagi²⁸ oraz, rzecz jasna, przy wymiarze kary.

Kolejne dwa argumenty wykładnicze wskazane przez Sąd Najwyższy jako relewantne w procesie interpretacji zwrotu „znaczna ilość środków odurzających lub substancji psychotropowych” w swej istocie zasługują natomiast na podzielenie.

Pierwszy z nich to argument komparatystyczny, a zatem odwołujący się do zasad interpretacji podobnych zwrotów ustawy (względnie przepisów) w innych krajach należących do tego samego kręgu cywilizacyjnego²⁹. Tu ujęty został *a rebours*: SN wskazał, że ilość marihuany uznana w niniejszej sprawie przez sądy obu instancji za znaczną, w innych wskazanych przykładowo krajach europejskich uznana byłaby za nieznaczną lub za niewiele przekraczającą przyjmowany (ustawowo lub orzecznico) próg ilości nieznaczej.

Drugi natomiast to argument kwalifikacyjny, odwołujący się do istoty podziału typów na: uprzywilejowane, podstawowe i kwalifikowane, oparty na wykładni funkcjonalnej, poprzez wskazanie na *ratio legis* takiej regulacji. SN podkreślił, że typ podstawowy *ex definitione* powinien służyć jako podstawa odpowiedzialności w większości przypadków. Tymczasem zaprezentowane przez sądy obu instancji podejście (powtórzmy to raz jeszcze, po prostu aplikujące na grunt niniejszej sprawy w sposób literalny ugruntowaną linię orzeczniczą SN) powoduje, że typy uprzywilejowane, za jakie SN uważa typy z art. 62 ust. 3 u.p.n. i z art. 62a u.p.n.³⁰, pozostaną typami martwymi, a typ podstawowy z art. 62 ust. 1 u.p.n. nie będzie kwalifikacją dla większości przypadków, a praktycznie wszystkie zachowania polegające na posiadaniu wbrew przepisom ustawy środków odurzających lub substancji psychotropowych będą oceniane jako występki kwalifikowane

²⁷ Zob. także: W. Górowski, [w:] W. Górowski, D. Zając (red.), *Przestępstwa...*, s. 76-77.

²⁸ Wszak w przypadku posiadania za wypadek mniejszej wagi może być uznane także posiadanie znacznej ilości narkotyków, o którym mowa w art. 62 ust. 2 u.p.n.

²⁹ Zob. L. Morawski, *Zasady...*, s. 151-152.

³⁰ Co budzi pewne zastrzeżenia, brak tu jednak miejsca na ich szersze przedstawienie.

z uwagi na ilość środka lub substancji. Rzecz jasna, są to twierdzenia przesadne, najwyraźniej niebiorące pod uwagę bieżącej praktyki sądów powszechnych w jej całokształcie. Istota wyrażonej w nich myśli jest jednak w zupełności trafna i ważka. Typy kwalifikowane obejmować powinny przypadki wyjątkowe z racji ilości środka narkotycznego stanowiącego przedmiot czynności wykonawczej danego przestępstwa narkotykowego, a mianowicie ilości hurtowej. Ujmowanie na jednej płaszczyźnie kwalifikacyjnej (podstawie prawnej odpowiedzialności karnej) zachowań np. posiadacza 100 g marihuany i posiadacza 100 kg tej substancji, podobnie osoby wprowadzającej do obrotu 100 g wytworzonej przez siebie w warunkach chałupniczych marihuany i osoby wprowadzającej do obrotu 100 kg sprowadzonej z zagranicy marihuany, mimo rozpiętości sankcji, jest z punktu widzenia *ratio legis* ustawy narkotykowej nadzwyczaj wątpliwe, a wręcz absurdalne, gdy tymczasem takie właśnie są skutki preferowanej latami przez SN linii orzeczniczej.

Dodać tylko należy, że oba te argumenty w odniesieniu do tej linii podnoszone były w literaturze i judykaturze (zwłaszcza apelacji krakowskiej) od dawna, nie znajdowały jednak należytego zainteresowania w orzecznictwie najwyższej magistratury³¹.

Podsumowując, rzeczą istotną jest to, że Sąd Najwyższy zdecydowanie zakwestionował praktykę automatycznego uznawania za znaczną takiej ilości środków narkotycznych, która wystarcza do jednorazowego odurzenia się kilkudziesięciu osób. Nie zaproponował jednak w gruncie rzeczy żadnej nowej koncepcji interpretacyjnej. Uzupełnił jedynie ów wskazywany w swym dotychczasowym orzecznictwie, jako w istocie jedyny (względnie – wiodący), wyznacznik znacznej ilości, dodatkowymi kryteriami, które jednak nie znajdują uzasadnienia w perspektywie zasad wykładni ustawowego zwrotu „znaczna ilość”. Można się obawiać, że w praktyce sądów powszechnych problemy interpretacyjne związane z omawianym zwrotem ustawy antynarkotykowej po tym orzeczeniu jedynie się nasilą.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Andrejew I., *Ustawowe znamiona czynu. Typizacja i kwalifikacja przestępstw*, Warszawa 1978.
Bojarski M., Radecki W., *Pozakodeksowe przepisy karne z komentarzem*, Warszawa 1992.
Bojarski M., Radecki W., *Pozakodeksowe prawo karne. Komentarz. Tom I*, Warszawa 2002.
Chruściel T., Preiss-Mysłowska A., *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz*, Warszawa 2000.
Gardocki L., *Pozaustawowe znamiona przestępstwa*, *Studia Iuridica* 1988, t. XIV.

---

³¹ Zob. T. Koziół, *Znaczna...*, s. 69-71 oraz powołane tam orzecznictwo SA w Krakowie.

- Górowski W., [w:] *Przestępstwa narkotykowe i dopalacze. Komentarz*, W. Górowski, D. Zając (red.), Kraków 2019.
- Konarska-Wrzosek V. [w:] *System Prawa Karnego. Tom 11. Szczególne dziedziny prawa karnego*, M. Bojarski (red.), Warszawa 2014.
- Kowalewska-Łukuć M., *Ocenny charakter znamion przestępstw narkotykowych*, RPEiS 2016, z. 2.
- Koziół T., *Glosa do wyroku z 14 II 2012, P 20/10*, Państwo i Prawo 2013, z. 5.
- Koziół T., *Znaczna ilość środka odurzającego*, Prokuratura i Prawo 2010, z. 11.
- Krajewski K., *Przestępstwo posiadania narkotyków w świetle badań aktowych*, Państwo i Prawo 2008, z. 9.
- Łętowska E., *Interpretacja a subsumpcja zwrotów niedookreślonych i nieostrych*, Państwo i Prawo 2011, z. 7-8.
- Łuczarski K., Muszyńska A., *Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz*, Warszawa 2008.
- Malasińska-Zagórna A., *Pojęcie znacznej ilości środków odurzających*, Prokuratura i Prawo 2013, nr 11.
- Marciniak J., Marciniak M., *Znaczna ilość środków odurzających a wymóg określoności prawa karnego*, WPP 2011, nr 1.
- Morawski L., *Zasady wykładni prawa*, Toruń 2006.
- Popławski H., *Problematyka karna w ustawie o zapobieganiu narkomanii*, Nowe Prawo 1987, nr 4.
- Radecki W., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 1.3.2006 r., II KK 47/05*, OSP 2006, nr 12.
- Rodziewicz M., *Modelowane pojęć w prawie karnym*, Kraków 1998.
- Skorupka S., *Mały słownik języka polskiego*, Warszawa 1969.
- Stepień E., *Znaczna ilość środków odurzających, substancji psychotropowej i słomy makowej. Uwagi na tle ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych*, Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej 2015, III.
- Wolter W., *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973.
- Wolter W., *Sądowe zastępowanie ilościowych znamion ocennych przez znamiona określone liczbowo*, Państwo i Prawo 1977, z. 1.
- Wolter W., *Uwagi o znamionach wymagających ilościowej oceny w przepisach prawa karnego*, Państwo i Prawo 1976, z. 6.

Orzecznictwo

- Wyrok TK z 14.02.2012 r., P 20/10, OTK nr 2A/2012, poz. 15.
- Wyrok SN z 11.10.2017 r., III KK 73/17, OSNKW 2018, nr 1, poz. 7.
- Wyrok SN z 1.06.2006 r., II KK 47/05, OSNKW 2006, nr 6, poz. 57.
- Wyrok SN z 17.06.1999 r., IV KKN 813/98, OSNPK 2000, nr 1, poz. 2.
- Postanowienie SN z 23.09.2009 r., I KZP 10/09, OSNKW 2009, nr 10, poz. 84.
- Wyrok SA w Warszawie z 18.04.2000 r., II AKa 22/00, OSA 2001, nr 2, poz. 8.

Comments to the judgement of the Supreme Court of 11 October 2017, III KK 73/17

SUMMARY

The presented judgement relates to assessment criteria of the quantity of drugs as a material quantity within the meaning of the Act on counteraction to drug addiction. In that context, the comment presents the history of previous judgements of the Supreme Court in that respect, the objections they raised and stresses those elements of the judgement that are a novelty in the sphere, applying additional

assessment criteria in the subject. Afterwards, the author criticises certain arguments presented by the Supreme Court specifying that a majority of the additional assessment criteria of the quantity of drugs as material, offered by the Supreme Court, are not rooted in the Act. The comment contains a standpoint in accordance with which types of drug-related offences qualified on the basis of material quantities of drugs, were based solely on the quantity criterion while the aspects related to the type of drug, the extent of relationship of the offence and the drugs and the objective of possessing the drugs, are indifferent from the viewpoint of the findings as to the materialisation of the qualifying indication while they may be of importance to assess an act as of minor significance.

Key words: Act on counteraction to drug addiction, major quantity

